

Práca s odborným textom u študentov medzinárodných vzťahov a diplomacie na príklade nemeckého politického jazyka

Mária Polčicová¹

¹ Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici; Kuzmányho 1, 974 01 Banská Bystrica; maria.polcicova@umb.sk

Grant: VEGA č. 1/0437/19

Název grantu: Význam internacionalizácie vysokoškolského vzdelávania pre konštrukciu identity Európskej únie a zvyšovanie konkurencieschopnosti v európskom priestore

Oborové zamčrení: AM - Pedagogika a školství

© GRANT Journal, MAGNANIMITAS Assn.

Abstrakt V dnešnom globalizovanom svete je základným predpokladom úspešného absolventa akéhokoľvek vysokoškolského odboru nevyhnutnosť ovládania minimálne dvoch odborných cudzích jazykov (nielen na všeobecnej úrovni európskeho referenčného rámca). Výučbe cudzích jazykov na nefilologických fakultách sa v súčasnosti venuje zvýšená pozornosť ako na teoretickej rovine, tak aj na praktickej rovine. Cieľom nášho príspevku je predstaviť model výučby cudzích jazykov na fakulte nefilologického zamerania na príklade práce s odborným textom v rámci výučby nemeckého odborného jazyka so zameraním na medzinárodné vzťahy, diplomáciu a politológiu. Zefektívnenie procesu vzdelávania v rámci výučby odborných cudzích jazykov v odbore medzinárodných vzťahov, diplomacie a politológie je v súčasnosti základným predpokladom, ktorý ovplyvňuje kvalitu a výsledky dosiahnuté v edukačnom procese. Tá sa následne prejaví v konkurencieschopnosti absolventov uvedeného štúdia na medzinárodnom (európskom) trhu práce. Na strane druhej je odrazom celej spoločnosti, pretože títo absolventi pôsobia následne v popredných štátnych funkciách, reprezentujú štát v medzinárodných inštitúciách, na zahraničných fórach, vytvárajú obraz systému a kvality cudzojazyčného vysokoškolského vzdelávania na Slovensku.

Kľúčová slova odborný text, medzinárodné vzťahy, politický jazyk, výučba cudzích jazykov, fakulta nefilologického zamerania, európska vzdelávacia politika, metodika

1. ÚVOD

Pre praktickú ale aj odbornú sféru života každého jedinca v dnešnej spoločnosti je nevyhnutnou súčasťou poznanie a aktívne využívanie jazyka ako nástroja komunikácie. Zvlášť pre oblasť medzinárodnej politiky a diplomacie, v ktorých by neprimeraná, resp. nesprávne interpretovaná komunikácia (v cudzom jazyku) mohla mať negatívne dopady na dianie celej spoločnosti. Cudzojazyčnej príprave odborníkov v oblasti medzinárodných vzťahov a diplomacie sa venujú predovšetkým nefilologické fakulty. Ide o náročnú prácu aj z metodologického hľadiska, keďže v rámci každej výučby cudzích jazykov na nefilologických fakultách ide o interdisciplinárne prepojenie odbornej a jazykovej prípravy. Efektívnosť metodologických postupov v edukačnom procese na akomkoľvek stupni vzdelávania je predmetom ako teoretických tak aj praktických úvah.

Jazyk politiky, resp. medzinárodných vzťahov a diplomacie je jedným zo špecifických odborných jazykov. Popri tradičných funkciách, ktorých je nositeľom v spoločnosti, sa v rámci politickej komunikácie stáva nástrojom manipulácie, presviedčania, argumentácie i obhajoby. Častým javom v jazyku politiky je aj expresívnosť, metaforickosť, viacmyslovosť, ktorá sa často prejavuje na úrovni textu. Práca s odborným textom je aj preto jednou z kľúčových odborných jazykových kompetencií všetkých politikov, diplomatov, analytikov medzinárodných vzťahov či politológov.

2. VÝZVY VÝUČBY CUDZÍCH JAZYKOV NA NEFILOLOGICKÝCH FAKULTÁCH

Výučbe cudzích jazykov (i v rámci európskej vzdelávacej politiky) sa pripisuje v poslednom období dôležitosť a opodstatnenosť ako na teoretickej tak aj na praktickej úrovni. Hľadajú sa nové prístupy a metódy, pomocou ktorých by sa cudzojazyčné zručnosti študentov rozvíjali rýchlejšie a efektívnejšie. V rámci budovania európskeho výskumného priestoru je potrebné plniť viacero cieľov európskych vzdelávacích systémov, ktoré, okrem iného, zahŕňajú okrem zaručenia všeobecného prístupu k informačným a komunikačným technológiám, otvorenia priestoru vzdelávania a zvýšenia atraktívnosti vzdelávania, najmä zlepšenie vyučovania cudzích jazykov (Horváthová, 2008).

Výsledkom záujmu o výučbu cudzích jazykov na nefilologických fakultách je zostavovanie dvojazyčných glosárov odbornej slovnej zásoby, vydanie rôznych podporných elektronických materiálov na rozvoj čitateľskej kompetentnosti študentov, realizácia viacerých vedeckých seminárov a konferencií s danou problematikou, v neposlednom rade už vydané početné monografie, vedecké príspevky a články, ktoré sa zaoberajú uvedenou problematikou aj na teoretickej báze.

Cieľom, resp. snahou výučby cudzieho jazyka pre nefilologické študijné programy je vyzbrojiť poslucháča zručnosťami pre zvládnutie akademického textu, či v písanej alebo zvukovej podobe, čo znamená osvojenie si základnej odbornej lexiky a primárnych zásad odborného štýlu, schopnosť vysloviť a obhájiť názor na problematiku relevantnú pre študovaný odbor, komunikovať s inými odborníkmi, technika prezentácie, písanie anotácií a resumé (Waldnerová, 2012). Teoreticky by mala jazyková príprava na terciálnej úrovni vyzbrojiť poslucháča tak, aby bol schopný

komunikovať v oblasti svojho študijného zamerania, nadobúdať poznatky z cudzojazyčnej odbornej literatúry a tiež prezentovať vlastné projekty, čo však predpokladá, že študent do tohto procesu vstupuje s istou – a nie malou – všeobecnou jazykovou kompetenciou (v ideálnom prípade úroveň B2 európskeho referenčného rámca). V súčasnosti nám však prax ukazuje, že tento predpoklad je nereálny, minimálne pri tzv. druhých cudzích jazykoch. Štúdium cudzích jazykov na stredných školách je primárne zamerané na anglický jazyk, druhé cudzie jazyky sú doplnkovými jazykmi. Z toho vyplýva aj samotná jazyková úroveň absolventov stredných škôl, ktorá sa pohybuje v hodnotení európskeho referenčného rámca v rozmedzí A1-B1, s ktorou prichádzajú na našu fakultu. V podstate tu nastáva hneď v prvom semestri štúdia na našej fakulte pre pedagóga hlavný problém, pretože primárne je štúdium cudzích jazykov na fakulte zamerané na osvojovanie si odbornej terminológie s predpokladom ovládania všeobecného cudzieho jazyka na úrovni minimálne B2. S tým súvisí konkrétne aj samotná realizácia a metodika práce s textom. Pedagóg je tým nútený prispôbovať najmä výber textov minimálne počas prvého semestra stupňa ovládania jazyka študentov¹.

Základným predpokladom úspešnosti akejkoľvek jazykovej prípravy aj na vysokých školách je vychádzať z potrieb študenta a viac-menej ušit' kurz a tempo osvojovania si jednotlivých rečových prostriedkov na mieru. Úsilie pedagóga sa však často končí frustráciou, lebo práve poslucháči, ktorí prichádzajú až neuveriteľne slabo pripravení, chápu jazykové vyučovanie iba ako nevyhnutné zlo (Hrotková, 2010).

Jazyková politika na našej fakulte je v tomto zmysle ústretová. Napriek tomu, že síce predmety výučby cudzích jazykov nie sú zaradené do skupiny povinne voliteľných predmetov, úspešné ukončenie celého magisterského i bakalárskeho štúdia v odboroch medzinárodné vzťahy, diplomacia a bezpečnostné štúdiá je podmienené absolvovaním súbornej skúšky z cudzieho jazyka, v rámci bakalárskeho štúdia je to súborná skúška z anglického jazyka, následne v rámci magisterského štúdia musí každý potencionálny absolvent vyhovieť aj na súbornej skúške z druhého cudzieho jazyka (nemeckého, španielskeho, ruského, francúzskeho). Obsahovú náplň skúšky tvoria sylaby celého 5-ročného štúdia odborného cudzieho jazyka. Ide o oblasť politických systémov nemecký (španielsky, francúzsky, ruský) hovoriacich krajín v komparácii so Slovenskom, politických dejín nemecký hovoriacich krajín v komparácii so Slovenskom, diplomacie, medzinárodných vzťahov, medzinárodných inštitúcií, medzinárodného práva. Študent musí ovládať najmä terminológiu uvedených oblastí, aktívne ju používať a primerane reagovať na problematiku.

Za problém považujeme po skúsenostiach s výučbou odborných cudzích jazykov na našej fakulte aj nedostatočnosť čitateľskej gramotnosti, ktorá je predpokladom pre úspešnú prácu s akýmkoľvek, nielen odborným textom.

3. PRÁCA S TEXTOM AKO DIDAKTICKÁ METÓDA NA ZÍSKANIE ODBORNEJ JAZYKOVEJ KOMPETENCIE

Na realizáciu cieľov vyučovania vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia² je dôležité klásť dôraz na praktické aktivity – práca s knihou, textom (čítanie s porozumením, spracovanie textových

informácií, učenie sa z textu, orientácia v texte, vyhľadávanie triedenie, využívanie podstatných informácií, samostatné učenie prostredníctvom informačno-komunikatívnych technológií.

Práca s textom je edukačná metóda založená na spracovaní textových informácií. Ide o formu učebnicových, ale i neučebnicových didaktických textov, pričom dominuje práca študenta. Pri práci s textom ide o to, aby mu študent porozumel, dokázal vyčleniť a označiť v texte kľúčové informácie a hlavné myšlienky, stanoviť vzťah medzi informáciami, usporiadať kľúčové informácie podľa určitého kritéria, vyjadriť usporiadané informácie graficky vo forme vlastnej prezentácie, prezentovať obsah textu vlastnými slovami, zaujať k hlavným myšlienkam textu vlastné stanovisko, sformulovať otázky k textu a doplniť text vlastným hodnotiacim komentárom. Pri práci s textom sa rozvíja nielen schopnosť myslieť, ale aj učiť sa a organizovať vlastný proces učenia – rozvíjajú sa tzv. metakognitívne zručnosti (zručnosti aktívne sledovať a riadiť vlastnú poznávaciu činnosť – stanoviť si ciele učenia sa z textu; odhadnúť obtiažnosť textu i dobu na jeho prečítanie a spracovanie; monitorovať úspešnosť vlastného postupu; skontrolovať a zhodnotiť vlastnú úspešnosť učenia sa z textu). Uvedené kompetencie sú následne vítanou pridanou hodnotou celkovej odbornej kompetencie študenta ako absolventa odboru.

Odborná literatúra rozlišuje viacero stratégií a typov práce s textom³. V našom príspevku uvedieme niektoré z nich, ktorých komponenty sa využívajú aj v rámci seminárov a domácej prípravy študentov našej fakulty. Súčasne predstavíme model výučby nemeckého odborného jazyka na našej fakulte v jednotlivých semestroch.

V prvom ročníku bakalárskeho štúdia (v letnom i zimnom semestri⁴) je často používanou metódou metóda Sprievodca predpovedí, ktorej cieľom je aktivovať a zhodnotiť predchádzajúce vedomosti žiakov⁵, motivovať a stimulovať ich záujem o tému. Pri metóde je dôležité určiť v prvom rade pojmy, ktoré si študenti majú osvojiť. Následne sa vytvorí 4–6 tvrdení, ktoré súvisia s identifikovanými pojmami. Študenti majú k tvrdeniam napísať svoje stanovisko, a až potom prečítať text s cieľom nachádzať dôkazy pre jednotlivé tvrdenia a vypísať ich. Nakoniec sa vedie diskusia o potvrdení alebo vyvrátení prvotných tvrdení, príp. sa rozhoduje, ktoré ďalšie informácie sú potrebné. V tomto ročníku sa v skupinách osvedčili texty náučno populárneho charakteru, pri ktorých sa študenti postupne zoznamujú s odbornými výrazmi, alebo sa využívajú adaptované akademické texty, kde študentom uľahčuje prácu glosár uvádzaný v závere.

V prvom ročníku, keďže ide primárne o úvodné semestre v štúdiu, využívame aj stratégiu K – W – L⁶, ktorá je založená na troch základných krokoch: K – uvedenie si, čo už viem; W – určenie si, čo chceme vedieť; L – rozpamätanie sa na to, čo som sa naučil. Pri realizácii tejto stratégie študent pracuje s jednoduchým hárkom v troch etapách. Stratégia SQ3R⁷ je typ práce s textom, pri ktorom je možno rozdelenie práce do viacerých etáp:

- S – uvedenie si dôležitosti prvotného zoznamenia sa s určitou logickou osnovou knihy, kapitoly alebo časti učiva.
- Q – študent si kladie otázky typu: Aký je môj cieľ? Ako môžem zaradiť novú problematiku do mne už známeho kontextu? Čo mi chce autor povedať? Kedy? Kde? Prečo? Kto?

³ Pri ich definovaní sme vychádzali najmä z prác Petlák (1997), Bajtoš (2003), Turek (1998, 2004), László.-Škvarková (2009).

⁴ Je to úvodný semester celého štúdia odborných cudzích jazykov na našej fakulte, čomu je prispôbený i obsah a sylaby predmetu – úvod do terminológie medzinárodných vzťahov, diplomacie, politológie a základná práca s dôležitými pojmami.

⁵ Ide najmä o vedomosti zo stredných škôl, v rámci jazykovej kompetencie i odbornej kompetencie.

⁶ angl. Know – want – learned

⁷ Názov tejto metódy je akronymom pozostávajúci z prvých písmen anglických slov (Survey, Question, Read, Recite, Review), ktoré vyjadrujú postupnosť činností pri tejto metóde.

¹ Na pedagóga ako na integrujúci prvok vzdelávacieho procesu, sú kladené vysoké nároky aj z dôvodu akceptácie Európskou úniou prijatého a v pedagogickej praxi aj na našej fakulte používaného komunikatívneho prístupu zameraného na žiaka, podporovaného myšlienkou humanizácie vyučovania.

² Ide o oblasť ISCED 2 Vzdelávacia oblasť, primárne venovaná vzdelávaniu na základných a stredných školách, avšak metodika práce s textom je aplikovateľná aj pre štúdium na vysokých školách. Pozri bližšie <https://www.minedu.sk/data/att/7828.pdf>

- R – aktívne čítanie textu. V priebehu prvého čítania sa hľadajú odpovede na otázky položené v predošlej fáze. Pri druhom čítaní sa už podčiarkujú dôležité informácie, ale len tie, ktoré si chce študent zapamätať.
- R – uloženie čítaného textu do pamäti.
- R – finálny krok, ktorým je v skratke zhrnutie všetkých predchádzajúcich častí.

Uvedená metóda sa využíva aj následne v ďalšom semestri štúdia pri práci s odbornými textami pri predmete Politische Systeme der deutschsprachigen Länder/Politické systémy v nemecky hovoriacich krajinách.⁸ Aktívne pracujeme s textami vlastných i adaptovaných akademických textov a skript.

Často využívanou metódou práce s textom na predmete Internationale Beziehungen/Medzinárodné vzťahy⁹ je aj tzv. pojmová mapa. Ide o grafickú reprezentáciu vedomostnej štruktúry študenta z príslušného učiva, kde uzly (body) reprezentujú pojmy a spojnice (oblúky a čiary) reprezentujú vzťahy medzi pojmami. Pri zostavovaní pojmovej mapy vzniká určitá schéma (diagram). Pojmy, ktoré navzájom súvisia, sa spájajú čiarami a reprezentujú akési tvrdenie (propozíciu). Charakter vzťahu medzi pojmami sa vyjadruje stručným popisom nad spojniciou. Dôraz sa kladie aj na správne hierarchické usporiadanie pojmov, v ktorom sú špecifické pojmy umiestnené pod všeobecnejšími. Využitie uvedenej metódy je efektívne najmä z hľadiska opakovania už nadobudnutej odbornej terminológie z úvodných semestrov v 1. ročníku a následné doplnenie o odborné pojmy v rámci prehľbovania znalostí študenta v odbore. Študent v magisterskom stupni štúdia je už schopný aplikovať odbornú slovnú zásobu na vlastnú cudzojazyčnú analýzu problematiky medzinárodných vzťahov a medzinárodných inštitúcií s cieľom pripraviť ho na jeho budúcu aktívnu účasť v európskych, resp. medzinárodných inštitúciách.

Predovšetkým pri predmete Politische Geschichte der deutschsprachigen Länder/Politické dejiny nemecky hovoriacich krajín¹⁰ (či už priamo na seminároch alebo aj v rámci domácej prípravy na seminár) využívame na seminároch techniku recipročného vyučovania, ktorej hlavným cieľom je rozvinúť učebné zručnosti potrebné pre prácu s textom (sumarizovať, formulovať otázky, robiť predpovede), pomôcť pochopiť text. Postup pri využití metódy je nasledovný:

- rozdelenie textu na časti.
- rozdelenie študentov do skupín v takom počte, koľko častí má text.
- pridelenie každému študentovi jednu časť textu, ktorú má spracovať a analyzovať a následne výsledky odprezentovať.

V danom ročníku jazykovej odbornej prípravy študentov začíname aj k nácviku počúvania a spracovania odbornej prednášky, ktorej obsah je doplnený o odborný text, s ktorým sa pracuje následne na seminároch. Výsledkom je príprava vlastného odborného textu na danú odbornú problematiku, ktorého následná prezentácia v podobe vlastného záverečného projektu je súčasťou cieľovej zručnosti v danom ročníku. Študent má k dispozícii v rámci domácej prípravy aj link na jazykovo primárny audiovizuálny text, ktorý obsahovo samozrejme korešponduje s preberanou tematikou. Počúvaniu prednášky a následnému zhrnutiu obsahu, interpretácie počutého a tvorbe vlastného textu predchádza dôsledná lexikálna príprava a

didaktické cvičenia zameriavajúce pozornosť študenta na prebraný problém.

Pri práci s textom využívame napriek tomu, že nevzdelávame primárne filológov, aj prekladové cvičenia. Tie zaraďujeme na záver práce s tematickým celkom, vysvetľujeme rozdiel medzi doslovným a voľným prekladom, prípadne parafrázou, odstraňujeme vplyv interferencie a nástojíme na korektnom používaní odborných pojmov, resp. kľúčových pojmov odbornej terminológie. Priamo na seminári precvičujeme ústny preklad, písomný preklad sa zväčša zadáva v rámci domácej prípravy. V súvislosti s posledným obdobím online výuky sa však táto metóda uplatňovala v zvýšenej miere. Každá typológia práce s textom sa overuje v podtextových úlohách rôzneho druhu (od úloh typu gap-filling, yes-no questions, true-false až po syntetické úlohy vyžadujúce tvorivosť a aplikáciu nadobudnutých informácií¹¹). Všetky uvedené didaktické postupy a metódy práce s odborným textom majú primárny cieľ získania a rozširovania odbornej jazykovej komunikácie.

4. DEFINÍCIA ODBORNEJ JAZYKOVEJ KOMPETENCIE

Štúdium cudzích jazykov na vysokých školách nefilologického zamerania považujeme za špecifickú oblasť vzdelávania na vysokých školách. Absolventi takéhoto typu štúdia musia preukázať nielen vysokú jazykovú kompetenciu v oblasti všeobecného jazyka, ale najmä vysokú kompetenciu v danom odbore. V našom prípade Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov zohráva o to väčšiu váhu ovládanie odborného cudzieho jazyka (resp. minimálne dvoch odborných cudzích jazykov) na úrovni referenčného rámca C1 pri absolventoch štúdia odboru medzinárodných vzťahov a diplomacie priam kľúčovú úlohu. Práca diplomata, politika či experta v oblasti medzinárodných vzťahov je priamo založená na interakcii s cudzím prostredím. V prípade, že zlyhá jazykovo-odborná kompetencia diplomata, má to priamy dopad na celý vývoj spoločnosti. Z tohto dôvodu pripisujeme problematike primeranej jazykovej kompetencie, a najmä jej získavania u odborníkov v oblasti diplomacie, medzinárodných vzťahov, bezpečnostných štúdií i politológie celospoločenský význam.

V súčasnom svete globalizácie sa efektívna výmena informácií, a tým podmienená erudícia v oblasti ovládania cudzích jazykov, stáva neodmysliteľnou súčasťou prípravy odborníkov v jednotlivých vedných odboroch. Pre študentov vysokých škôl nefilologického zamerania je potreba poznania jazyka odbornej komunikácie jedným z predpokladov ich úspešného integrovania v medzinárodných štruktúrach a uplatnenia v súčasnom globalizovanom svete.

Za odbornú jazykovú kompetenciu absolventov štúdia medzinárodných vzťahov a diplomacie, bezpečnostných štúdií a politológie na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov považujeme znalosť problematiky v cudzom vybranom jazyku. Zadefinovali sme si ju ako bázu jazykových kompetencií v oblasti odbornej terminológie a jej využitia v odbornej komunikácii, či už v rámci ústneho alebo písomného prejavu v oblasti základných teoreticko-metodologických východísk teórie medzinárodných vzťahov, ako aj ďalších nadväzujúcich a príbuzných vedných odborov, akými sú medzinárodné právo, medzinárodná ekonómia, európske právo, politická geografia, hospodárska geografia, medzinárodná ekonomická integrácia, bezpečnostné štúdiá a základy diplomacie.¹² Absolvent štúdia odboru medzinárodné

⁸ Uvedený predmet sa vyučuje na našej fakulte v 2. ročníku bakalárskeho štúdia

⁹ Predmet sa vyučuje v 1. ročníku magisterského štúdia a predpokladajú sa už pokročilé vedomosti v rámci odboru i jazyka.

¹⁰ Predmet sa vyučuje v 3. ročníku bakalárskeho štúdia na našej fakulte a korešponduje s obsahovou náplňou odborných predmetov v danom semestri v materinskom (slovenskom) jazyku, čo umožňuje upevňovanie si najmä odborných vedomostí študentov doplnených o jazykovú mutáciu vo vybranom cudzom jazyku.

¹¹ Neporozumenie je často dôvodom na stratu motivácie, a preto pri tomto type úloh uprednostňujeme spoluprácu dvojíc, prípadne väčších skupín.

¹² Tomu je podmienená samotná skladba jednotlivých predmetov cudzieho odborného jazyka od 1. semestra bakalárskeho štúdia po končiaci 4. semester magisterského štúdia.

vzťahy a diplomacia, ktorý disponuje odbornou jazykovou kompetenciou, je následne teda schopný odborne prezentovať v cudzom jazyku témy z oblastí medzinárodných vzťahov - politických, medzinárodných ekonomických vzťahov, medzinárodného práva, medzinárodných organizácií, zahraničnej politiky, zahraničnej politiky Slovenskej republiky, teórie a praxe diplomacie, diplomatického a konzulárneho práva, histórie a vývoja európskej integrácie, práva Európskej únie, sociálno-ekonomického a kultúrneho vývoja jednotlivých svetových makroregiónov.

V rámci nášho výskumu, v ktorom sa primárne venujeme obrazným metaforickým vyjadreniam v odbornom jazyku, považujeme za súčasť celkovej odbornej kompetencie aj metaforickú kompetenciu¹³. Metafory ako jedna z významných foriem obrazných vyjadrovacích prostriedkov formujú život a dianie v každom vednom odbore. Ako dokazuje súčasný vedecký výskum, tvoria neoddeliteľnú súčasť odbornej komunikácie najmä prostredníctvom odborných textov.

Význam ovládania cudzích jazykov v súčasnosti deklaruje aj stanovisko Európskej komisie, ktorá uvádza viacjazyčnosť za devízu pre Európu a spoločný záväzok. Za jej priority patrí napr. aj zhromažďovanie údajov na monitorovanie pokroku v oblasti výučby a štúdia jazykov. Celý projekt Európskej únie je postavený na princípe jednoty v rozmanitosti. Jazyk má silu ľudí spájať, otvárať im nové možnosti poznania iných kultúr a prostredníctvom nich aj seba samých. Ovládanie cudzích jazykov je následne prvotným nástrojom úspechu a uplatnenia absolventov vysokých škôl. Na štátnej úrovni ale aj na medzinárodnej úrovni v rámci európskej vzdelávacej politiky sa nestretávame s jednotnosťou v kritériách, v metodike štúdia cudzích jazykov na vysokých školách nefilologického zamerania¹⁴. Samotná Európska únia má v celej oblasti vzdelávania len podpornú a odporúčaciu funkciu¹⁵.

5. ZÁVER

Oblasť vzdelávania je v súčasnosti významnou súčasťou spoločenského i politického života. Je predmetom záujmu odbornej verejnosti nielen z teoretického ale aj z praktického hľadiska. Vzdelávanie odborníkov v oblasti diplomacie a medzinárodných vzťahov, bezpečnostných štúdií i politológie musí byť zamerané nielen na samotné odborné vedomosti a znalosti, ale z dôvodu rozšírenej globalizácie, otvorenosti i samotnej podstaty medzinárodnej politiky ako takej predovšetkým na získavanie kompetencií ovládať odbornú problematiku v cudzom jazyku (resp. vo viacerých cudzích jazykoch). Kvalitné vysokoškolské vzdelávanie v takomto odbore je následne odrazom fungovania celej spoločnosti a v budúcnosti zrkadlom celej krajiny. Absolventi štúdia sú nositeľmi kvality vzdelávania nielen v európskom alej aj vo svetovom formáte, ich kvalitná, cielená príprava prispieva v ich samotnej konkurencieschopnosti na európskom i svetovom pracovnom trhu. Práca s cudzojazyčným odborným textom je popri iných jazykových kompetenciách nevyhnutnou súčasťou práce diplomata i experta na medzinárodné vzťahy. Analýzy medzinárodných zmlúv, právnych dokumentov, historických zdrojov sú každodennou súčasťou ich pracovnej činnosti.

Príspevok vznikol v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/0437/19 *Význam internacionalizácie vysokoškolského vzdelávania pre konštrukciu identity Európskej únie a zvyšovanie konkurencieschopnosti v európskom priestore.*

Zdroje

1. BAJTOŠ, J. 2003. *Teória a prax didaktiky*. Žilina : EDIS. ISBN 80-8070-130-X.
2. COUNCIL OF EUROPE 2001. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR)* (coe.int)
3. HORVÁTHOVÁ, J. 2008. *Masmédiá, mediálna výchova a výučba cudzích jazykov*. In: *Multimédiá vo vyučovaní cudzích jazykov IV*. Nitra: SPU, 2008. ISBN 978-80-552-0001-9.
4. HROTKOVÁ, S. 2010. *Hľadanie nových ciest s cieľom zefektívniť vyučovanie cudzích jazykov*. In: *Zborník z odborného seminára Perspektívy výučby cudzích jazykov pre 21. storočie*. Trnava : 2010. ISBN 978-80-8105-219-4.
5. PETLÁK, E. 1997. *Všeobecná didaktika*. Bratislava : IRIS. ISBN 8089018645.
6. LÁSZLÓ K. – ŠKVARKOVÁ, Z. 2009. *Didaktika*. Banská Bystrica.
7. POLČICOVÁ, M. 2007. *Modely obraznosti v jazyku odbornej komunikácie*. *Studia linguistica* 3. Banská Bystrica : EF UMB
8. TUREK, I. 1998. *Kapitoly z didaktiky vysokej školy*. Košice. ISBN 80-7099-322-7.
9. TUREK, I. 2004. *Inovácie v didaktike*. Bratislava : MPC Tomášikova, ISBN 80-8052-230-8.
10. WALDNEROVÁ, J. 2012. *Jazyk, kultúra, spoločnosť a vyučovanie cudzích jazykov*. In: *Jazyk – kultúra – spoločnosť (vzájomné súvislosti)*, Nitra: UKF, 2012. ISBN 978-80-558-0117-9.
11. <https://www.minedu.sk/data/att/7828.pdf>

¹³ Metafory ako jedna z významných foriem obrazných vyjadrovacích prostriedkov formujú život a dianie v každom vednom odbore. Ako dokazuje súčasný vedecký výskum, tvoria neoddeliteľnú súčasť odbornej komunikácie najmä prostredníctvom odborných textov. Ovládanie podstaty vzniku metafory v jazyku, ich správnu interpretáciu a aktívne používanie v písomnom i ústnom prejave, ktorú sme si zadefinovali ako metaforickú kompetenciu, považujeme za jednu zo súčastí cudzojazyčnej kompetencie. Pozri bližšie Polčicová (2007).

¹⁴ Za prínos úsilia o univerzalizáciu najmä v rámci výučby cudzích jazykov považujeme vytvorenie Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (CEFR), na základe ktorého je vyučovanie moderných jazykov zostavené do 6 úrovní s úmyslom vytvoriť väčšie možnosti medzinárodnej výmeny pri vyučovaní moderných cudzích jazykov v jednotlivých krajinách. Pozri Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR) (coe.int).

¹⁵ Za prínos považujeme aspoň skutočnosť, že existuje v niektorých jej segmentoch zhoda o spoločných aktivitách a cieľoch týkajúcich sa vzdelávacej politiky v EÚ.